

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

Na podlagi 102. in 114. člena Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – UPB1 in 95/07 – ZSPJS - H)) in na podlagi 31. člena Zakona o gasilstvu (Uradni list RS, št. 91/05 ZGas-UPB1) izdajam

**PROGRAM DOPOLNILNEGA USPOSABLJANJA
GASILCEV ZA REŠEVANJE Z VIŠIN IN IZ GLOBIN
V URBANEM OKOLJU**

Ljubljana, 2010

KAZALO

A. SPLOŠNI DEL.....	3
1 IME PROGRAMA.....	3
2 UTEMELJITEV PROGRAMA	3
3 CILJNA SKUPINA.....	3
4 CILJI PROGRAMA.....	4
5 TRAJANJE PROGRAMA.....	4
6 OBVEZNI NAČINI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA	4
7 POGOJI ZA VKLJUČITEV V PROGRAM	5
8 POGOJI ZA NAPREDOVANJE V PROGRAMU	6
9 POGOJI ZA USPEŠNO DOKONČANJE PROGRAMA	6
10 KAJ UDELEŽENEC PRIDOBI Z OPRAVLJENIM PROGRAMOM.....	6
11 ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA	6
12 POSEBNOSTI IZVEDBE	7
13 IZOBRAZBA, ZNANJE, VEŠČINE IN DELOVNE IZKUŠNJE, KI JIH MORAJO IMETI IZVAJALCI PROGRAMA.....	7
14 VIDEZ LISTINE.....	8
15 AVTORJI PROGRAMA IN KATALOGOV	8
B. POSEBNI DEL.....	9
16 PREDMETNIK/VSEBINE.....	9
17 KATALOG ZNANJA.....	10
18 KONČNA DOLOČBA	13

A. SPLOŠNI DEL

1 IME PROGRAMA

Program dopolnilnega usposabljanja gasilcev za reševanje z višin in iz globin v urbanem okolju.

2 UTEMELJITEV PROGRAMA

Gasilci se pri svojem delu v urbanem okolju srečujejo s transportom oseb in predmetov z višin in iz globin. Gre za reševanje v požarih, reševanje pri tehničnih nesrečah in različne oblike transporta ljudi in opreme kot spremljevalni ali glavni del intervencij. Pri svojem delu se srečujejo s problematiko del na izpostavljenih mestih na višini in težavnostjo dostopa do posameznih točk na višini in v globini.

Vse to zahteva poznavanje specialističnih znanj vrvne tehnike, ki v osnovnem programu izobraževanja za poklic gasilec in v drugih dopolnilnih usposabljanjih gasilcev niso zajeta. Tako usposobljeni posamezniki predstavljajo specialistična jedra v gasilskih enotah, ki se lahko v najkrajšem času odzovejo na potrebo po takšnem reševanju v urbanem okolju, obenem pa se s tem izboljša odzivnost gasilcev na intervencijah in poveča kakovost posredovanja.

Program usposabljanja je namenjen gasilcem iz gasilskih enot, ki imajo na svojem operativnem območju objekte in infrastrukturo, kjer se pričakuje posredovanje z vrvno tehniko – višje in visoke zgradbe (nad 8 m oziroma nad 22 m), strmine ob cestah, viadukte, jaške, globoke več kot 4 m, televizijske stolpe, skalne stene v urbanem okolju itn.

Namen programa je določiti učne vsebine in katalog znanja, obseg preizkusov usposobljenosti ter način preverjanja znanja za gasilce gasilskih enot, ki izvajajo predvsem:

- tehnično reševanje v urbanem okolju,
- reševanje ljudi iz višjih in visokih zgradb,
- gašenje požarov v višjih in visokih zgradbah.

Znanje, pridobljeno po tem programu, bodo gasilci lahko povezovali s sorodnim znanjem, predvsem na področju tehničnega reševanja in gašenja v višjih in visokih zgradbah.

3 CILJNA SKUPINA

Usposabljanje je namenjeno gasilcem – tehničnim reševalcem v poklicnih in prostovoljnih gasilskih enotah. Prednost pri izbiri kandidatov bodo imele gasilske enote, ki so na podlagi 20. člena Uredbe o organiziranju, opremljanju in usposabljanju za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, 92/07) imehovane kot gasilske enote širšega pomena, in osrednje gasilske enote v občini.

Priporoča se, da ekipa gasilcev reševalcev za reševanje z višin in iz globin v urbanem okolju šteje štiri reševalce.

4 CILJI PROGRAMA

Cilj programa je udeležence usposobiti za različne oblike reševanja z višin in iz globin v urbanem okolju, in sicer s pomočjo vrvne tehnike.

Udeleženci se usposobijo za delo v različnih okoliščinah, in sicer za:

- zavarovanje pred padcem, pri delu na izpostavljenih mestih na višini;
- napredovanje v globino in višino ter premagovanje ovir pri spuščanju in dvigovanju po vrvi;
- uporabo reševalnih vrvnih tehnik;
- prepoznavanje nevarnosti, povezanih z reševanjem z višine in iz globine, ter njihovo zmanjšanje;
- oceno resnične situacije za reševanje z vrvno tehniko;
- sodelovanje v reševalni ekipi pri reševanju z višin in iz globin;
- reševanje oseb z višin in iz globin s pomočjo vrvne tehnike.

5 TRAJANJE PROGRAMA

Usposabljanje traja 59 pedagoških ur, od tega je 12 ur namenjenih teoretičnemu delu in 47 praktičnemu urjenju.

6 OBVEZNI NAČINI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA

Preverjanje udeležencev je sprotno.

Med praktičnim delom se ves čas preverja celotno znanje pri izvajanju sklopov vaj, posebej pa še:

- varna in pravilna uporaba opreme,
- varen in pravilen dostop do izpostavljenih mest in delo na njih,
- sposobnost dela v reševalni ekipi.

Kandidati so ocenjeni po opravljenem usposabljanju, in sicer:

- z izpitom, ki obsega teoretični in praktični del,
- z obdobjim preizkusom usposobljenosti.

Izpit opravljajo kandidati po koncu usposabljanja, in sicer v dveh delih:

- prvi del obsega teorijo reševanja z višin in iz globin (v nadaljevanju teoretični del),
- drugi del obsega preverjanje praktičnih sposobnosti izdelave vrvnih sistemov, in sicer samostojne napeljave in gibanja po vrvi (horizontalno, vertikalno), prehod vrvnega sistema iz dviga v spust in obratno, izdelavo škripčevja, prehod vozla prek vrvnega sistema in reševanje onemoglega plezalca na vrvi.

Končni uspeh kandidata se oceni na podlagi rezultatov obeh delov izpita. Kandidat opravi izpit, če uspešno opravi oba dela preverjanja, in sicer:

- če doseže najmanj 70 odstotkov točk pri teoretičnem delu izpita in
- če pri praktičnem delu izpita pravilno opravi vse predpisane vaje.

Kandidat, ki ni uspešno opravil vseh predpisanih vaj, lahko takoj po končanem preverjanju ponavlja največ dve predpisani vaji. Če je pri ponavljanju neuspešen, ponavlja v popravnem roku praktični del izpita v celoti, in sicer največ dvakrat.

Na vsaki dve leti se priporoča udeležba na obdobjem preizkusu usposobljenosti, ki obsega praktični del, določen v izpitu osnovnega programa. Udeležencu se izda potrdilo o udeležbi na obdobjem preizkusu usposobljenosti.

OBSEG IZPITA

1. Teoretični del

Teoretično znanje se preverja s pisnim preverjanjem znanja učne snovi, predpisane s tem programom. Kandidati odgovarjajo na vprašanja. Preverjanje znanja je časovno omejeno.

Teoretično znanje se ocenjuje na podlagi pravih odgovorov. Kandidat mora pravilno odgovoriti na najmanj 70 odstotkov vseh vprašanj.

2. Praktični del

Kandidat mora pri ocenjevanju praktičnih sposobnosti:

- samostojno napeljati vrvni sistem za pomik po vrvi, se gibati po vrvi prek sidrišč in sistem tudi pospraviti;
- opraviti prehod vrvnega sistema iz spusta v dvig in dviga v spust, ter prehod vozla prek obremenjenega vrvnega sistema,
- izdelati škripčevje,
- opraviti reševanje onemoglega plezalca na vrvi.

Praktično znanje in sposobnosti se ocenjujejo po navedenih merilih z oceno »izpolnil« ali »ni izpolnil«. Ocenjujejo se varnost in pravilnost izvedbe ter, če je predpisano, tudi čas.

7 POGOJI ZA VKLJUČITEV V PROGRAM

Program predpisuje pogoje za udeležbo na usposabljanju in opravljanje obdobjem preizkusa usposobljenosti.

Pogoji so:

- za poklicne gasilce uspešno končan program izobraževanja za poklic gasilec;
- za prostovoljne gasilce uspešno opravljena tečaj za vodjo enote (NGČ) in specialnost tehnično reševanje;
- opravljen preizkus znanja, in sicer aktivni spust po vrvi;
- pozitivno zdravniško spričevalo po Pravilniku o ugotavljanju zdravstvenih sposobnosti operativnih gasilcev (Uradni list RS 65/2007, 4. člen za najzahtevnejša dela), spričevalo ne sme biti starejše od treh let.

Preizkus znanja – aktivni spust po vrvi, se opravi pred začetkom programa in obsega:

- namestitve vrvi za spust,
- spust po vrvi z vrvnim zavornim sistemom,
- izdelavo blokade na vrvnem zavornem sistemu med spustom.

Kandidate prostovoljne gasilce na usposabljanje napoti Gasilska zveza Slovenije, ki zagotovi, da napoteni kandidati izpolnjujejo formalne pogoje za vključitev v program. Preizkus znanja za vključitev v program izvede izvajalec usposabljanja.

Pred opravljanjem obdobnega preizkusa usposobljenosti morajo kandidati za reševanje z višin in iz globin predložiti:

- potrdilo o uspešno opravljenem usposabljanju za reševanje z višin in iz globin,
- zadnje veljavno potrdilo o udeležbi na obdobjnem preizkusu usposobljenosti (če ga že imajo).

8 POGOJI ZA NAPREDOVANJE V PROGRAMU

Udeleženec usposabljanje uspešno zaključi pod pogoji, navedenimi v 6. in 7. poglavju tega programa.

9 POGOJI ZA USPEŠNO DOKONČANJE PROGRAMA

Pogoji za uspešno dokončanje programa usposabljanja so:

- obvezna udeležba na teoretičnem delu,
- obvezna udeležba na praktičnem delu,
- uspešno opravljena teoretični in praktični preizkus usposobljenosti.

10 KAJ UDELEŽENEC PRIDOBI Z OPRAVLJENIM PROGRAMOM

Udeleženec po uspešno opravljenem programu pridobi znanje in sposobnosti za reševanje z višin in iz globin v urbanem okolju.

Kot dokazilo dobi potrdilo o usposobljenosti za reševanje z višin in iz globin v urbanem okolju.

11 ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA

Nosilec usposabljanja je Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje.

Izvajalec usposabljanja je Gasilska šola, ki deluje znotraj ICZR. Usposabljanje poteka v učilnicah in na poligonu ICZR (visoka ruševina, stolp za reševanje z višin idr.). Del praktičnega usposabljanja poteka zunaj centra, v krajih, objektih in na infrastrukturi, ki jih izbere izvajalec (strmina ob cesti, viadukt, brežno, žerjav, skalna stena idr.).

V skupini se usposablja največ deset udeležencev. Praktične vaje potekajo posamezno, v parih in skupinah. Praktični del poteka pod vodstvom inštruktorjev, pri čemer se upošteva zahteva, da je najmanj en inštruktor za pet udeležencev. Dodatno je prisoten tudi vodja inštruktorjev (vodja usposabljanja), ki predvsem usklajuje delo in nadzoruje potek usposabljanja.

Izvedba programa se razdeli v šest delovnih dni po devet ur. Zadnji dan (pet ur) je namenjen izpitu in zaključku. Izvedba je mogoča v dveh sklopih, prvi del traja tri dni, drugi pa štiri.

Usposabljanje je organizirano v obliki predavanja in praktičnih vaj.

Predavatelji naj uporabijo učne metode, kot so razlaga, pogovor, prikazi, proučevanje primerov, praktično delo in urjenje.

Teoretični del usposabljanja poteka v učilnici, ki mora biti primerno opremljena (računalnik, LCD-projektor, tabla ...). Klop in mize naj bodo polkrožno razporejene.

Udeleženci pri usposabljanju uporabljajo osebno in skupinsko varovalno ter delovno opremo za reševanje iz globin in z višin, ki se uporablja pri usposabljanju v ICZR. Oprema ustreza evropskim standardom za vrhno tehniko.

Glede na napredek tečajnikov in pričakovane cilje usposabljanja se vsebine in obseg ur za izpolnitev posameznega cilja lahko smiselno spremenijo.

Usposabljanje za gasilske enote navedene v 20. členu Uredbe o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Ur.l. RS, št. 92/2007) financira Uprava RS za zaščito in reševanje, preostale pa pošiljatelj.

Program se smiselno uporablja tudi za usposabljanje tujih reševalnih enot.

12 POSEBNOSTI IZVEDBE

Pri izvedbi praktičnega dela usposabljanja je treba upoštevati vse ukrepe in postopke za zagotavljanje varnosti ter zdravja pri delu, skladno z Zakonom o varnosti in zdravju pri delu ter Pravilnikom o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme.

Posebno pozornost je treba nameniti varnosti pri delu na delovišču – varovani morajo biti vsi, ki opravljajo delo na izpostavljenih mestih. Pri vseh postopkih izdelave vrvnih sistemov mora biti zagotovljeno dvojno varovanje.

13 IZOBRAZBA, ZNANJE, VEŠČINE IN DELOVNE IZKUŠNJE, KI JIH MORAJO IMETI IZVAJALCI PROGRAMA

Izvajalci programa – inštruktorji in predavatelji morajo imeti osnovno pedagoško-andragoško znanje ter inštruktorske in predavateljske izkušnje v ICZR. Izpolnjevati morajo splošne in posebne pogoje.

Splošni pogoj:

- poklicni gasilec – uspešno končano izobraževanje za poklic gasilec ali
- prostovoljni gasilec – uspešno končano usposabljanje za gasilskega častnika in opravljena specialnost tehnično reševanje.

Posebni pogoj:

- znanje vrhne tehnike – član Jamarske reševalne službe Slovenije ali Gorske reševalne zveze Slovenije ali opravljeno drugo usposabljanje iz vrhne tehnike, doma ali v tujini, s primerljivim znanjem (GRIMP – IMP2 itn.).

14 VIDEZ LISTINE

Udeleženec dobi na koncu usposabljanja potrdilo ICZR o opravljenem programu, z nazivom programa in datumom usposabljanja.

15 AVTORJI PROGRAMA IN KATALOGOV

- Aleš Cedilnik, Urad za izobraževanje in usposabljanje, Uprava RS za zaščito in reševanje,
- Marko Zibelnik, Urad za izobraževanje in usposabljanje, Uprava RS za zaščito in reševanje,
- dr. Andreja Lavrič, Urad za izobraževanje in usposabljanje, Uprava RS za zaščito in reševanje,
- Milan Potočnik, Gasilska brigada Ljubljana,
- Jure Jeršin, Gasilsko-reševalna služba Jesenice,
- Simonka Oblak Zorko, Gasilska zveza Slovenije.

B. POSEBNI DEL

16 PREDMETNIK/VSEBINE

Vsebine		Število pedagoških ur*	
Teoretični del		P	V
1.	Uvod v usposabljanje	1	
2.	Varnost in zdravje pri delu	1	
3.	Oprema za reševanje z višin in iz globin z vrvno tehniko	2	
4.	Poznavanje delovanja sil v vrvnih sistemih in vpliv sile na človeško telo	2	
5.	Vrste vozlov	1	2
6.	Priprava sidrišča	1	2
7.	Analiza in zaključek usposabljanja	1	
Skupaj		9	4
Praktični del		P	V
1.	Samostojno gibanje po vrvi		6
2.	Tehnika vrnega varovanja pri napredovanju in delu na izpostavljenih mestih (strmina, previsi, stena)		2
3.	Tehnika pasivnega spusta oseb		3
4.	Tehnika dviga osebe iz globin z uporabo škripčevja, ročnega vrnega vitla in trinožca oziroma dvonožca		4
5.	Tehnika napredovanja po strmini z nosili in ponesrečencem		2
6.	Tehnike premika oseb po vrnem sistemu z uporabo protiteže reševalca		2
7.	Tehnika reševanja oseb s pomočjo vrvne žičnice		5
8.	Reševanje oseb z višin in iz globin	2	16
	Preverjanje znanja	1	3
Skupaj		3	43
Skupaj		12	47

Legenda:

P – predavanje

V – vaje

17 KATALOG ZNANJA

Katalog znanja za predmet vsebuje ime predmeta oziroma vsebine, predmetno specifične kompetence in operativne cilje. Operativni cilji določajo razmerje med informativnimi in formativnimi cilji.

Informativni cilji vključujejo vsebine znanja na različnih taksonomskih stopnjah, kar udeležencem omogoča, da spoznajo ustrezno strokovno področje.

Formativni cilji opredeljujejo spretnosti, veščine, usposobljenost pri uporabi metod, postopkov, delovnih procesov, konceptov in strategij, ki omogočajo uspešno opravljanje ključnih delovnih nalog. Določajo se z vidika obvladovanja metod dela, delovnih postopkov, konceptov, strategij in taktike za reševanje konkretnih delovnih problemov v konkretnih situacijah.

Predmet ali kompetenca Vsebina	Informativni cilji (vsebina, teorije, modeli, strokovni standardi)	Formativni cilji (veščine, metode, postopki, koncepti, strategije)
	Udeleženec:	Udeleženec:
Varnost in zdravje pri delu	Seznani se z zahtevami zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu na višini: – uporaba osebne in skupinske varovalne opreme, – upoštevanje navodil za varno delo, – varnostne zahteve pri izdelavi vravnih sistemov, – varno gibanje na izpostavljenih mestih in zahtevnem terenu.	Uporablja potrebno osebno in skupinsko varovalno opremo, varno se giblje na izpostavljenih mestih in po zahtevnem terenu; upošteva navodila za varno delo in varnostne zahteve pri izdelavi vravnih sistemov.
Oprema za reševanje z višin in iz globin z vravno tehniko	Spozna vrvi (lastnosti, način uporabe, vzdrževanje): statična in dinamična vrv, nosilnost in poškodbe vrvi ter vzdrževanje in skladiščenje. Spozna opremo za vravno tehniko (lastnosti, način uporabe, vzdrževanje): čelade, vponke, prižeme in zavori, pasove za reševanje, zanke, škripce, kovinsko tehnično opremo (žarg. kovačijo), pritrdišča, vitle, trinožce, nosila in drugo.	Uporablja vrvi in drugo opremo za uporabo vravnih tehnik.
Delovanje sil v vravnih sistemih	Obnovi znanje o delovanju sil	Oceni delovanje sil pri izdelavi

in vpliv sile na človeško telo	(sestavljane in razstavljanje sil, škripčevje, ravnotežje masne točke); seznani se z vplivom sile na človeško telo; spozna faktor padca; seznani se s silami ob pretrganju vrvi in nosilnimi zankami.	vrvnega sistema; oceni faktor padca in ga zna zmanjšati.
Vrste vozlov	Spozna vrste vozlov (namen in način navezave), končne vozle, vozle za varovanje, podaljševalne in pomožne vozle.	Uporablja vozle v različnih primerih in situacijah: na sidriščih, pri varovanju, za blokado na sistemih za spuščanje in pri izdelavi vrvnega sistema.
Izdelava sidrišča	Spozna način izdelave sidrišča – klini, nerjaveča sidra (fiksi), ekspanzijski vložki (svedrovci); spozna način izdelave eno- in večtočkovnega sidrišča, spozna dinamično in statično sidrišče.	Obvlada izdelavo sidrišča in ga uporablja v vseh okoliščinah in situacijah.
Samostojno gibanje po vrvi – vertikalni in horizontalni pomik po vrvi prek sidrišč	Spozna načine za samostojno gibanje po vrvi – brez sidrišč in prek njih (horizontalni – vertikalni pomik) in način napeljave vrvi za samostojno gibanje po vrvi (horizontalni – vertikalni pomik).	Samostojno napeljuje in pospravlja vrvi sistem za pomik po vrvi in se giblje po vrvi prek sidrišč in vozlov.
Tehnika vrvnega varovanja pri napredovanju in delu na izpostavljenih mestih (strmina, previsi, stena)	Spozna izdelavo vrvene ograje in sidrišč med napredovanjem ter način varovanja vodilnega pri plezanju oziroma gibanju na izpostavljenih mestih.	Zavaruje se pri napredovanju in delu na izpostavljenih mestih.
Tehnika pasivnega spusta oseb	Spozna način izdelave vrvnega sistema za pasivno spuščanje oseb; spozna postopek nameščanja nosil in spremljevalca pri transportu z vrvno tehniko.	Uporablja tehniko pasivnega spusta oseb z višin, z nosili ali brez njih.
Tehnika dviga osebe iz globin z uporabo škripčevja, ročnega vrvnega vitla in trinožca oziroma dvonožca	Spozna uporabo navadnega škripca z zavoro (Pro-Traxion), izdelavo švicarskega škripca in ladijskega škripčevja; spozna način prehoda iz spusta v dvig ter iz dviga v spust, prehod vozla prek obremenjenega vrvnega sistema, uporabo	Uporablja tehniko dviga osebe iz globin z uporabo škripčevja ali ročnega vrvnega vitla in trinožca oziroma dvonožca.

	ročnega vrvnega vitla in trinožca oziroma dvonožca.	
Tehnika napredovanja po strmini z nosili in ponesrečencem	Spozna način napredovanja po strmini z nosili in ponesrečencem.	Uporablja tehniko napredovanja po strmini z nosili in ponesrečencem.
Tehnika premika oseb po vrnem sistemu z uporabo protiteže reševalca	Spozna postopek premika onemoglih oseb po lastni vrvi z uporabo protiteže za sprostitev.	Uporablja tehniko premika oseb po vrvi z uporabo protiteže reševalca.
Tehnika transporta oseb z vrvno žičnico	Spozna izdelavo žičnice za horizontalni pomik oseb ter za vertikalni in horizontalni pomik oseb – sistem žerjava; spozna preprosto žičnico in reševalna nosila za omejene prostore.	Uporablja tehniko transporta osebe z vrvno žičnico.
Reševanje oseb z višin in iz globin	Spozna organizacijo reševanja (naloge reševanja, način izbire vrvnega sistema) in s postopkom pristopa reševalcev do ponesrečenca, prvi – drugi reševalec; seznani se z načinom komunikacije med reševanjem.	Oceni situacijo za reševanje z vrvno tehniko v resničnem primeru; prepozna nevarnosti, povezane z reševanjem z višine in iz globine ter jih zna zmanjšati; sodeluje v reševalni ekipi pri reševanju z višin in iz globin; rešuje osebe z višin in iz globin z uporabo različnih reševalnih tehnik v različnih primerih in okoliščinah; uri uporabo vrvne tehnike v različnih primerih in okoliščinah.

18 KONČNA DOLOČBA

Program začne veljati z dnem podpisa.

Dr. Ljubica Jelusič,
ministrica za obrambo

Številka: 604-34/2010-4
Ljubljana, dne 18.11.2010

